

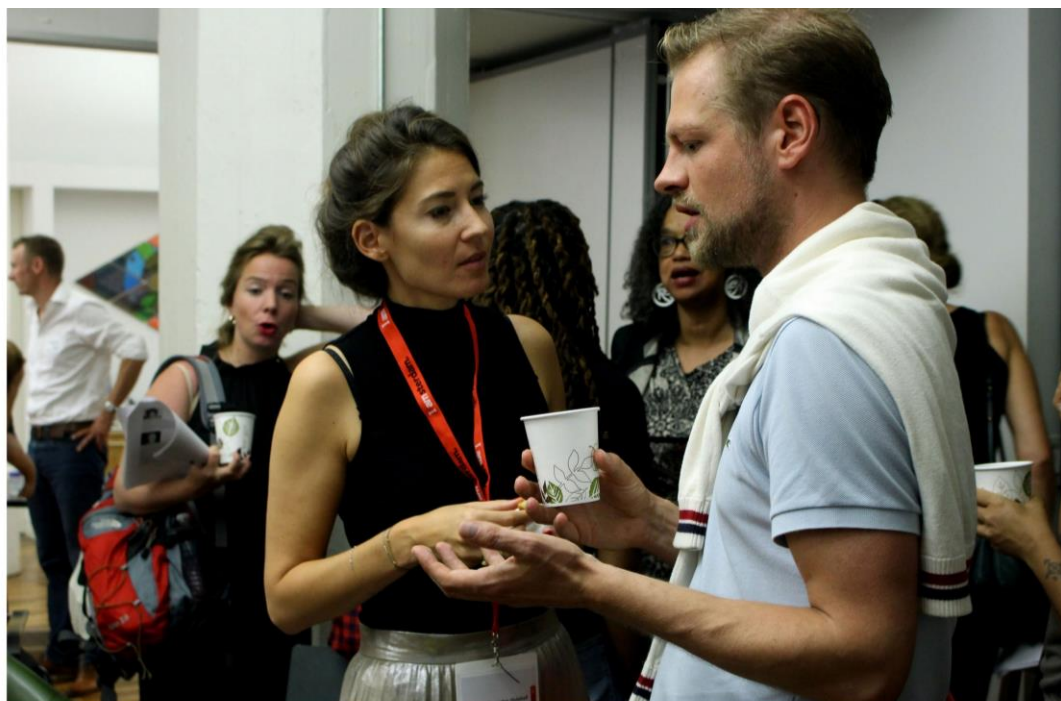
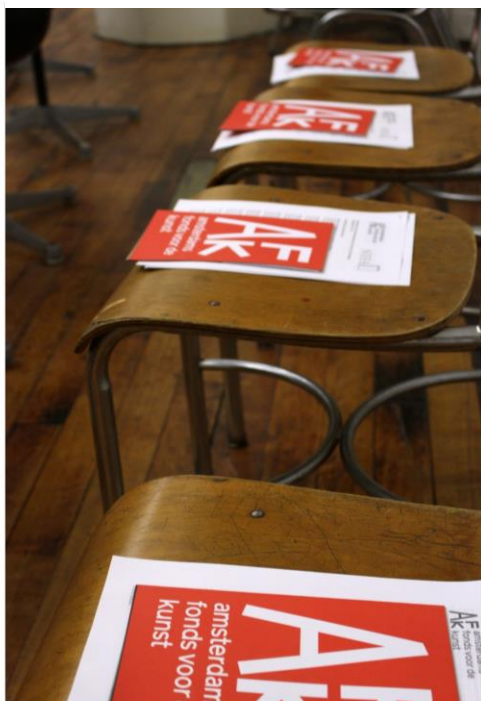

AFK amsterdams fonds voor de kunst

DE RELATIE TUSSEN COMMUNITIES EN KUNSTFINANCIERING

Verlag van twee werksessies in Amsterdam en New York, September 2016

DE RELATIE TUSSEN COMMUNITIES EN KUNSTFINANCIERING

Verslag van twee werksessies in Amsterdam en New York, September 2016

Achtergrond

Het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) organiseerde in september twee werksessies over de toekomst van (inter)nationale kunst- en cultuurfinanciering. Eén sessie vond plaats in Amsterdam, de ander tijdens de Amsterdamse cultuurmissie in New York, in samenwerking met de New York Foundation for the Arts (NYFA). Tijdens de sessies bespraken de participanten de financiering van kunst en cultuur in een pluriforme samenleving en de staat van de relatie tussen diverse (culturele, etnische, wijk- en andere) communities en kunstfinanciering in beide steden. De sessies boden een reflectie op hoe culturele instellingen en makers de uitdagingen adresseren welke beide steden en hun gemeenschappen tegenkomen.

Impact, invloed & inclusiviteit

Drie onderwerpen zijn specifiek behandeld tijdens de sessies:

- **Impact:** Hoe wordt omgegaan met de impact van kunst- en cultuurprojecten op communities en op de omgeving? Welke waarden spelen daarbij een rol?
- **Invloed:** Welke invloed hebben communities op de besluitvorming over en financiering van (lokale) projecten? (Zoals crowdsourcing of co-creatie)
- **Inclusiviteit:** Hoe draag je zorg voor toegang tot de kunsten? Welke rol spelen inclusiviteit en diversiteit bij (de waardering van) kunst- en cultuurprojecten?

Werksessie in Amsterdam

Op 1 september vond de eerste werksessie plaats met 25 Amsterdamse cultuurmakers en experts, waaronder enkele deelnemers van de cultuurmissie naar New York. Verdeeld in drie groepen wisselden zij van gedachten over wat de bovenstaande onderwerpen betekenen voor hun eigen praktijk en voor communities en wanneer verschillende percepties omtrent de onderwerpen soms leiden tot conflicterende visies.

Elke groep kwam tot een aantal stellingen die werden gedeeld met de gehele groep. De aanwezigen kozen vervolgens positie tussen drie vakken: 'Ja', 'Nee' en 'Niet zeker' naar hun mening over de stelling. Dit positiespel creëerde een interactieve uitwisseling van meningen en stellingen. Het bewees zich als een goede voorbereiding voor de tweede sessie in New York en gaf inzicht in hoe de Amsterdamse groep verdeeld was omtrent bepaalde onderwerpen en verenigd bij andere.

Werksessie in New York

De sessie op vrijdag 9 september bij de New York Foundation for the Arts bracht 38 culturele makers uit beide steden samen. David Terry, directeur financiering & tentoonstellingen bij NYFA en Clayde Menso, directeur van het AFK, verwelkomden de aanwezigen en adresseerden de urgentie van het onderwerp. De sessie vervolgde met een panelgesprek met vier ervaren cultuurmakers.

Na het panelgesprek zijn de aanwezigen in drie groepen verdeeld en bespreken zij vraagstukken in relatie tot impact, invloed en inclusiviteit, waarbij de focus lag op de ervaringen in beide steden. Een mix van Amsterdamse en New Yorkse cultuurmakers en instellingen nam deel aan de workshops. Na een eindpresentatie van de verschillende ideeën per groep sloot locoburgemeester Ollongren de sessie af.

CONCLUSIES ROND COMMUNITIES EN KUNSTFINANCIERING

Over impact, invloed & inclusiviteit

Impact: Lokale ambassadeurs en de factor tijd/risico

De panelleden en de groep bespreken hoe en wanneer de impact van culturele en kunstprojecten relevant is voor een specifieke gemeenschap. Zowel Amsterdam als New York zijn divers qua bevolkingssamenstelling onder andere op het gebied van etniciteit, seksualiteit en leeftijd. Om deze reden is het belangrijk precies te werk te gaan bij het betrekken van verschillende communities. Het verschilt hoe kunst toegankelijk kan worden gemaakt voor een bepaalde community. Dat hangt bijvoorbeeld af van de gepresenteerde onderwerpen, het soort programma's of de wijze waarop toegang tot een project wordt georganiseerd. Zorg dragen voor diversiteit binnen het management en het personeel van een organisatie is daarom een belangrijk punt. Daarnaast moeten instellingen en cultuurmakers zich verbinden met de juiste lokale ambassadeurs. Denk aan (maatschappelijk betrokken) bedrijven of entrepreneurs en sociaal-culturele initiatieven en bewonersgroepen in de wijk die bepaalde communities representeren.

'Iedere gemeenschap moet elk op zijn eigen wijze aangesproken en betrokken worden. Dus praten met een gemengde groep vanuit een brede, verschillende ervaring is zeer nuttig. Juist voor onderwerpen die praktisch vaak lastig uitvoerbaar zijn is het van het grootste belang om meerdere visies, aandachtspunten en best practices te met elkaar delen.'

- Yoeri Albrecht (Directeur de Balie, Amsterdam)

In de discussie komt naar voren dat de impact van kunst start met kennis over kunst: met het onderwijzen van kinderen over kunst en door cultuur in te zetten als middel. Zo worden de kinderen zelf en via hen de ouders bereikt. Dit idee strekt zich uit naar het onderwijzen van bijvoorbeeld politieke en maatschappelijke leiders, om via hen de achterban te bereiken. Katy Rubin, directeur Theatre of the Oppressed in New York, geeft hierbij aan dat zij wat betreft impact op communities onderscheid maakt in niveaus. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het niveau van de makers in relatie tot de gemeenschap (onder meer wat betreft afspiegeling), het niveau van publieksbereik en het niveau van stadsbeleid: in hoeverre worden communities betrokken bij besluiten die hun gemeenschap aangaan?

Daarnaast is tevens het meten van impact besproken. Het in kaart brengen van de impact van kunst wordt vaak gedaan aan de hand van kwalitatieve in plaats van kwantitatieve

gegevens. Dit werkt goed, wanneer culturele instellingen duidelijk maken met welke criteria zij succes en impact meten. Jörgen Tjon a Fong, directeur Urban Myth, geeft aan het publiek te laten spreken om meer te weten te komen over de impact van zijn shows en programma's. Onder andere door middel van enquêtes vraagt hij hen wat zij hebben ervaren. Daarnaast meet hij ook de diversiteit in het publiek, op sociale media, in het theater en op andere plekken.

De notie van tijd en het nemen van risico zijn belangrijke factoren in relatie tot impact: het realiseren van kwaliteit is een kwestie van de lange adem. Om kunstprojecten van belang te laten zijn voor een bepaalde community is tijd, lef en geld nodig. Kwaliteit is er niet onmiddellijk en het vergt de nodige risico's om nieuwe makers en initiatieven tot wasdom te laten komen. Initiators van projecten en culturele organisaties moeten niet bang zijn om dat tegen (mogelijke) financiers te zeggen. Zo krijgen financiers realistische verwachtingen over wat de impact van culturele producties kan zijn.

'Bij een stad in beweging, waar interessante ontwikkelingen elkaar constant opvolgen, past een kunstaanbod dat in beweging is. Om mee te gaan in die beweging of deze zelfs vóór te zijn, is het belangrijk als organisatie om verschillende gemeenschappen aan je te binden. Ook als fonds zijn we constant bezig onze blik naar buiten te richten, om kennis naar binnen te halen. Deze sessies zijn daar wezenlijk onderdeel van.'

- Clayde Menso (directeur Amsterdams Fonds voor de Kunst)

Invloed: Stakeholderschap en zeggenschap

Communities kunnen invloed uitoefenen op - of zeggenschap hebben over - culturele instellingen en hun programmering door middel van uitwisseling, overleg en andere vormen van vertegenwoordiging. Het is van belang om vanaf de eerste start van een organisatie of productie na te denken over stakeholderschap en zeggenschap. Naast de fysieke vertegenwoordiging van gemeenschappen binnen het publiek en bestuur van culturele organisaties wordt invloed ook online uitgeoefend. Het is belangrijk om deze online influencers te kennen en te bereiken, zodat hun achterban geactiveerd kan worden.

Wanneer het gaat om invloed is het belangrijk om voldoende onderscheid te maken tussen verschillende stakeholders. Neem een raad van toezicht met een primair toezichthoudende rol enerzijds en de donateurs, trustees en sponsors anderzijds, die voornamelijk een geef - of werfverantwoordelijkheid hebben. Sommige donateurs staan voor een specifieke community en kunnen (ongewild) een sterke richting geven aan de communicatie van een project of instelling. Dit vraagstuk is urgent in de Verenigde Staten als ook in mindere mate in Nederland. Een diversiteit aan inkomsten- en vermogensbronnen voorkomt te veel specifieke invloed van een bepaalde community of groep donateurs op een programma. Vragen over (mede)zeggenschap kunnen de relatie met donateurs ten opzichte van die met de overige stakeholders soms lastig maken. Tegelijkertijd is financiering van een project door een gemeenschap natuurlijk één van de meest directe manieren om invloed uit te oefenen.

Het begrip invloed gaat in het verlengde daarvan over de vraag of culturele instellingen publiek of privaat gefinancierd worden en de noodzaak van verantwoording die hiermee gepaard gaat. Instellingen moeten transparant zijn en duidelijk maken hoe gelden besteed worden. Het is voor instellingen belangrijk om in een vroeg stadium het gesprek aan te gaan met communities over wat zij willen en zo lokale gemeenschappen te betrekken bij het eindproduct.

'As NYFA's mission is to support artists and arts professionals, we were honored to bring together such a distinguished group of arts professionals. An international dialogue on how to reach communities and establish stronger networks of resources for artists everywhere is valuable we believe. Because culture is an essential part of being human.'

- David Terry (Director of grants and exhibitions, New York Foundation for the Arts)

Ook de verschillende niveaus waarop invloed wordt uitgeoefend, is onderwerp van gesprek. Katy Rubin geeft hier aan, net als op het gebied van impact, ook bij invloed onderscheid te maken in niveaus. In dit geval noemt zij de invloed die een bestuur kan uitoefenen, maar ook het personeel en de uitvoerende makers.

Inclusiviteit: van binnen naar buiten

De betekenis van inclusiviteit in relatie tot kunstfinanciering begint met de visie vanuit, maar ook op de eigen organisatie. Het is geen gemakkelijke opgave om bijvoorbeeld diversiteit te bevorderen onder (een collectief van) kunstenaars, de betrokkenheid van een ander publiek te vergroten en de diversiteit van personeel en het bestuur binnen de eigen organisatie te waarborgen. Toch is de interne slag van wezenlijk belang om externe resultaten te bereiken op diversiteitsgebied. In de sessie is er aandacht voor de manier waarop verschillende groepen met kunstprogramma's in contact kunnen worden gebracht: via de kinderen komen de ouders. Ouders vinden binnen sommige communities kunst als onderwerp niet per se belangrijk, maar zien wel dat kunst in een workshop of een voorstelling een instrument kan zijn om kwesties als racisme, huisvesting of andere beleidskwesties die effect hebben op specifieke groepen aan te kaarten.

De toegankelijkheid van culturele instellingen is een veelbesproken onderwerp. Het gaat onder andere over de invloed van ticketprijzen, het bereik van mensen met bijzondere behoeften en jongeren. Het is belangrijk te beseffen dat er naast financiële barrières ook andere drempels zijn die toegankelijkheid beperken, zoals de architectuur van een gebouw of de houding van een instelling.

Een ander belangrijk punt is publieksbereik. Aangegeven wordt dat met de beschikbaarheid van zoveel sociale media er geen excuus meer is om bepaalde communities niet te benaderen. Daarbij wordt opgemerkt dat inclusiviteit aan verschillende domeinen raakt, waaronder de (interne) keuze van communicatiemiddelen en de (externe) manier van communiceren. Inclusiviteit in de praktijk brengen draait net zo goed om het vinden van de juiste instrumenten als om reflectie op zowel de doelgroep als

het eigen handelen. Wanneer en bij welke vraagstukken speelt inclusiviteit een rol? Op welke manier communiceert de doelgroep onderling? Waar ligt de interesse en hoe kan een organisatie daar gericht op inspelen? Spreekt de organisatie de juiste taal?

'Meest belangrijk van de werksessie in New York vond ik het interactieve karakter. Het uitwisselen van gedachten, de kans om Amerikaanse collega's te bevragen en het gezamenlijk formuleren van aanbevelingen in een kleine groep. Voor mij is dat waardevoller dan een grootschalige sessie met enkele plenaire momenten.'

- Ernestine Comvalius (Directeur Bijlmer Parktheater, Amsterdam)

Vervolg in Amsterdam: 26 november

Het AFK kijkt samen met David Terry, directeur financiering & tentoonstellingen NYFA terug op de sessie in New York tijdens het Amsterdam Art Weekend in Amsterdam. Samen met de Nederlandse participanten willen we reflecteren op wat de gesprekken (kunnen) betekenen voor hun eigen praktijk en organisaties.

De sessie vindt plaats op donderdag 24 november van 14:00 tot 16:00 uur. Na de sessie sluiten we af met een feestelijke borrel bij één van de participerende locaties van Amsterdam Art Weekend. Bent u geïnteresseerd om mee te praten? Neem dan contact op met secretariaat@afk.nl voor meer informatie. N.B. Vanwege de interactieve aard van de sessie is er een limiet op de hoeveelheid deelnemers.

De werksessies over de relatie tussen kunstfinanciering en gemeenschappen zijn georganiseerd en gefaciliteerd door het AFK, in samenwerking met Kai van Hasselt van adviespraktijk Noha.

AFK amsterdams
fonds voor de
kunst

NYFA
New York Foundation for the Arts

BIJLAGE: DEELNEMERS

thema	1 september 2016	Amsterdam sessie
influence	Adriana Gonzalez Hulshof	Directeur, Amsterdam Art Weekend
impact	Siobhan Burger	Directeur, Arttenders
inclusiveness	Cintha van Heeswijck	Directeur, ArtZuid
influence	Kim Tuin	Directeur, NDSM_werf
influence	Janine Dijkmeijer	Directeur, Nederlands Dans Theater NY
influence	Roy Cremers	Directeur, Voordekunst
impact	Joeri Albrecht	Directeur, De Balie
impact	Bram de Jaeger	David Dixon Associates
impact	Denise Harleman	Zakelijk Leider, Stichting Zina
inclusiveness	Jacqueline Grandjean	Directeur, Oude Kerk
influence	Menno van der Veen	Tertium
influence	Rajae El Mouhandiz	Zangeres en Cultural Producer
influence	Dimitri Madimin	Curator, Nederlands Film Festival
impact	Yassine Boussaid	Zakelijk Leider, Amsterdam Andalusisch Orkest
impact	Quincy Gario	Kunstenaar
inclusiveness	Sandra Trienekens	Onderzoeker, Urban Paradoxes
inclusiveness	Dorine Schreurs	Fondsenwerver, Stedelijk Museum
inclusiveness	Jörgen Tjon A Fong	Regisseur en Artistiek Leider, Urban Myth
impact	Eefke van Nuenen	Mede-oprichter Noha
inclusiveness	Clayde Menso	Directeur, AFK
impact	Laurien Saraber	Adjunct-directeur, AFK
video-verslag	Clarice Gargard	Journalist en Videomaker
	Lot Dercksen	Hoofd Communicatie, AFK
moderator	Kai van Hasselt	Moderator v/d middag

Deelnemers uit Amsterdam	New York sessie
Adriana Gonzalez Hulshof	Director, Amsterdam Art Weekend
Siobhan Burger	Director, Arttenders
John Leerdam	Director, Stichting Julius Leeft!
Leon Caren	Co-founder, We Are Public / De Nieuwe Cultuur Stichting
Kim Tuin	Director NDSM_werf
Wendy van Wilgenburg	Ambacht in beeld festival
David van der Leer	Director, Van Alen institute
Milou Halbesma	Director Public Affairs, Van Gogh museum
Janine Dijkmeijer	Director, Nederlands Dans Theater
Roy Cremers	Director, Voordekunst
Joeri Albrecht	Director, De Balie
Bram de Jaeger	Business Dev. & Recruitment, David Dixon Associates
Denise Harleman	Managing Director, Stiching Zina
Touria Meliani	Director, Tolhuistuin
Jacqueline Grandjean	Director, Oude Kerk
Ernestine Comvalius	Director, Bijlmer Parktheater
Annet Lekkerkerker	Managing Director, Holland Festival
Ruth Mackenzie	Artistic Director, Holland Festival (panelist)
Jörgen Tjon A Fong	Artistic Director, Urban Myth (panelist)
Floor Ziegler	Founder, Noorderparkkamer and others initiatives
Guikje Roethof	Amsterdamse Kunstraad
Araf Ahmadali	City of Amsterdam
Clayde Menso	Director, AFK
Kasja Ollongren	Vice-mayor, City of Amsterdam
Clarice Gargard	Video Reporter & Journalist
Kai van Hasselt	Moderator

Deelnemers uit New York	New York sessie
David Johnston	Executive Director, Exploring the Metropolis (panelist)
Katy Rubin	Founder and Executive Director, Theatre of the Oppressed NYC (panelist)
Nora Armani	Founding Artistic Director, Socially Relevant Film Festival NY
Adarsh Alphons	Founder and Executive Director, ProjectArt
Leanne Stella	Founder Director, Flux Art Fair
Erin Gleason	Founder, Cultural Fluency and Co-Founder of the Crown Heights Film Festival
Andrea Louie	Executive Director, Asian American Arts Alliance
Lynn Lobell	Grants and Resource Director, Queens Council on the Arts
Shelley Worrell	Director, CaribBeing
Carina Kaufman	Curator, Flux Factory, Founding Director of Sharing Perspectives
Michael Royce	Executive Director, NYFA
Judith K. Brodsky	Board Chair, NYFA
Lisa Kim	Cultural Affairs Director, Two Trees Management
Lisa Dent	Director, Resources & Award Programs Creative Capital
David Terry	Director, NYFA